

5.2. GRUPISANJE OPASNOSTI I ŠTETNOSTI NA RADNOM MESTU I U RADNOJ SREDINI

Prepoznavanje i utvrđivanje opasnosti i štetnosti na radnim mestima i u radnoj sredini vršeno je primenom mogućih opasnosti i štetnosti iz kontrolne liste opasnosti i štetnosti (ček liste), koje su grupisane zavisno od njihove vrste i prirode, a u skladu sa šifarnikom i redosledom datim u članovima 8. i 9. Pravilnika o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj sredini („Službeni glasnik RS“, broj 76/2024).

Kontrolna lista opasnosti i štetnosti i njihovo grupisanje (ček lista)

<u>A1 - Mehaničke opasnosti, koje se pojavljuju korišćenjem opreme za rad:</u> 01 nedovoljno zaštićeni rotirajući i/ili pokretni delovi koji mogu zdrobiti, odseći, ubosti, udariti zahvatiti ili povući zaposlenog, 02 slobodno kretanje delova ili materijala (padanje, kotrljanje, klizanje, prevrtanje, letenje, ljuljanje, obaranje i sl.) koji mogu naneti povredu zaposlenom, 03 unutrašnji transport i kretanje mašina ili vozila, 04 opasnost od eksplozije i požara (npr. trenje, oprema pod pritiskom), 05 nemogućnost pravovremenog napuštanja mesta rada, izloženost zatvaranju, mehaničkom udaru, poklapanju i sl., 06 drugi faktori koji mogu da se pojave kao izvori mehaničkih opasnosti.	<u>B1-Štetnosti koje nastaju ili se pojavljuju u procesu rada:</u> 23. hemijske štetnosti (toksičnost, karcinogenost, mutagenost hemijskih materija i dr. usled udisanja, gutanja, gušenja, unošenja u organizam, prodor u telo kroz kožu, nedostatak kiseonika i sl.), 24. azbest, 25. fizičke štetnosti buka (kontinualna, diskontinualna, impulsna i ometajuća) i vibracije (vibracije šaka-ruka i vibracije celo telo), 26. biološke štetnosti (mikroorganizmi, uključujući i one koji su genetički modifikovani, ćelijske kulture i ljudski endoparaziti koji mogu prouzrokovati infekciju, alergiju ili toksičnost), 27. štetni uticaji mikroklimе (temperatura, vlažnost i brzina strujanja vazduha), 28. neodgovarajuća-nedovoljna osvetljenost, 29. štetni uticaji zračenja jonizujućeg ili nejonizujućeg (toplotno, lasersko, ultrazvučno, elektromagnetsko, ultraljubičasto, infracrveno, optičko zračenje i dr.), 30. štetni klimatski uticaji (rad na otvorenom pri uslovima visokih ili niskih temperatura, relativna vlažnost, ultravioletno zračenje, brzina vetra i dr.), 31. druge štetnosti koje se pojavljuju u radnom procesu, a koje mogu da budu uzrok povrede na radu, profesionalne bolesti ili bolesti u vezi sa radom.
<u>A2-Opasnosti koje se pojavljuju u vezi sa karakteristikama radnog mesta:</u> 7. opasne površine (podovi i sve vrste gazišta, površine sa kojima zaposleni dolazi u dodir, a koje imaju oštre ivice – rubove, šiljke, grube površine, izbočene delove, i sl.), 8. rad na visini ili rad u dubini, u smislu propisa o bezbednosti i zdravlju na radu, 9. rad u skučenom, ograničenom ili opasnom prostoru (između dva ili više fiksiranih delova, između pokretnih delova ili vozila, rad u zatvorenom prostoru koji je nedovoljno osvetljen ili provetravan, i sl.), 10. mogućnost klizanja ili spoticanja (moke ili klizave površine), 11. fizička nestabilnost radnog mesta, 12. moguće posledice ili smetnje usled obaveznog korišćenja lične zaštitne opreme, 13. uticaji usled obavljanja procesa rada korišćenjem neodgovarajućih ili neprilagođenih metoda rada, 14. druge opasnosti koje se mogu pojaviti u vezi sa karakteristikama radnog mesta i načinom rada.	

<u>A3-Opasnosti koje se pojavljuju korišćenjem električne energije:</u> 15. opasnosti od električnog udara u normalnim uslovima rada (kontakt sa delovima električne instalacije i opreme za rad pod naponom), 16. opasnosti od električnog udara u slučaju nastanka kvara (pojava ili predugo zadržavanje opasnog napona dodira usled oštećenja električne izolacije), 17. opasnosti od toplotnog dejstva koje razvijaju električna oprema i električne instalacije (pregrevanje usled preopterećenja provodnika i kratkog spoja, požar kao posledica nastanka lošeg električnog kontakta, električnog luka ili varničenja, pregrejanosti izvora svetlosti i njihovih komponenti, pregrejanost kućišta električne opreme, pregrevanje usled dodatne toplotne izolacije itd.), 18. opasnost usled udara groma i posledica atmosferskog pražnjenja, 19. opasnost od štetnog uticaja elektrostatičkog naelektrisanja, 20. druge opasnosti koje se mogu pojaviti u vezi sa korišćenjem električne energije.	<u>B2-Štetnosti koje proističu iz psihičkih i psihofizioloških napora koji se uzročno vezuju za radno mesto i poslove koje zaposleni obavlja:</u> 32. naponi ili telesna naprezanja (ručno prenošenje tereta, guranje ili vučenje tereta, razne dugotrajne povećane telesne aktivnosti i sl.), 33. nefiziološki položaj tela (dugotrajno stajanje, sedenje, čučanje, klečanje i sl.), 34. naponi pri obavljanju određenih poslova koji prouzrokuju psihološka naprezanja (stres, monotonijai sl.), 35. odgovornost u primanju i prenošenju informacija, korišćenje odgovarajućeg znanja i sposobnosti, odgovornost u pravilima ponašanja, odgovornost za brze izmene radnih procedura, intenzitet u radu, prostorna uslovljenost radnog mesta, konfliktna situacije, rad sa strankama i novcem, nedovoljna motivacija za rad, odgovornost u rukovođenju i sl.
<u>A4- Opasnosti koje potiču od fizičkih i hemijskih svojstava hemijskih materija:</u> 21. opasnosti koje potiču od fizičkih i hemijskih svojstava hemijskih materija (eksplozivnost, zapaljivost, samoreaktivnost, nestabilnost i dr.); <u>A5- Druge opasnosti koje se pojavljuju u radnom procesu:</u> 22. druge opasnosti koje se pojavljuju u radnom procesu, a koje mogu da budu uzrok povrede na radu, profesionalne bolesti ili bolesti u vezi sa radom.	<u>B3-Štetnosti vezane za organizaciju rada:</u> 36. rad duži od punog radnog vremena (preko-vremeni rad), rad u smenama, skraćeno radno vreme, rad noću, pripravnost za slučaj intervencija i sl. <u>B4-Ostale štetnosti koje se pojavljuju u toku rada:</u> 37. štetnosti koje prouzrokuju druga lica (nasilje prema licima na šalterima, lica na obezbeđenju i sl.), 38. rad sa životinjama, 39. rad u atmosferi sa visokim ili niskim pritiskom, 40. rad u blizini vode ili ispod površine vode.

Prepoznate opasnosti i štetnosti su navedene u poglavlju 6, u okviru pojedinačnih radnih mesta, uz način označavanja, prikazan u ček listi i u skladu sa u članovima 8. i 9. Pravilnika o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj sredini („Službeni glasnik RS“, broj 76/2024).